

POSUDEK OPONENTA PÍSEMNÉ KVALIFIKAČNÍ PRÁCE

Název práce:	Improvizace: Vztah autorského konceptu a interpretační realizace
Autor/ka práce:	Pavel Duda
Studijní program:	Skladba
Typ studijního programu:	Bakalářský program

Vymezení cíle a jeho naplnění:

Tématem práce posluchače Pavla Dudy je improvizace coby určující faktor při realizaci skladatelského záměru. Výsledný text je shrnutím výzkumu, který autor provedl na vybraném vzorku interpretů s různým vztahem k improvizaci. Výzkum byl veden formou studiové realizace autorovy kompozice s improvizacími zadáními. Cíl práce byl splněn, výsledkem jsou různé varianty téže kompozice, které autor analyzuje a z analýzy vyvozuje konkrétní závěry.

Aktuálnost tématu (a relevance zvolené metodologie v případě diplomové práce):

Vzhledem k tomu, že improvizace je aktuální a z mnohých stran diskutovaný fenomén, lze téma práce považovat za dobře zvolené a metodu realizace za vhodnou. Mou hlavní výtkou vůči autorovu postupu je velmi krátký časový úsek, který interpretům poskytl na přípravu – pouhých deset minut. Studie má jedenáct částí a každá z nich vyžaduje jiný typ přístupu k danému materiálu. I velmi zručný a schopný improvizátor potřebuje určitý čas ke sžívání se s materiálem, k jeho uchopení. Pokud čas na přípravu chybí nebo je drasticky omezen, je nabíledni, že realizovaný výsledek bude poznamenán nervozitou interpreta a pravděpodobně též jeho snahou opírat se o naučené dovednosti a formule. Tyto formule pak nemusí být v souladu s autorovým záměrem. Známe slavné příklady z jazzové historie – na legendární původní nahrávce slavné skladby Johna Coltranea Giant Steps z roku 1959 je dobře slyšet, jak se pianista Tommy Flanagan s komplikovanou harmonickou stavbou skladby potýká. Problém nebyl v tom, že by Flanagan nebyl dostatečně fundovaný improvizátor, ale v tom, že na rozdíl od Coltranea, jenž skladbu cvičil několik měsíců před nahráváním, měl na přípravu jen omezený čas.

Pavel Duda po interpretech navíc vyžaduje poměrně minuciózní práci s rytmickou strukturou v pětiosminovém taktu (části E, F, G), což není jednoduchý úkol. Sám na str. 4 konstatuje, že „*cílem je ověřit schopnosti interpretů z hlediska čtení z listu a rytmických schopností*“ a v hodnotící kapitole vesměs konstatuje relativní neúspěchy při realizaci těchto částí. Hra z listu podle mého názoru souvisí s improvizacími schopnostmi jen velmi volně a byl bych pro tuto úlohu z výzkumu vynechat. Jednou ze základních podmínek improvizace je totiž psychická uvolněnost a z ní vyplývající koncentrace na materiál, který musí být náležitě osvojen. Pokud není, obraz improvizace je zkreslen vnějšími faktory. Nejsem si jistý, zda krátký čas na přípravu „*klade na hráče větší improvizací požadavky*“, jak píše autor na str. 27. Podle mne ho spíše stresuje nadměrným množstvím informací.

Odborný přínos, původnost práce a její případné využití v praxi:

Práce je z logiky věci zcela původní a její využití je nabíledni – bylo by zajímavé pokračovat v autorově myšlence a vytvořit další studie různých typů. Nabízí se například mezižánrové srovnání interpretací současných open scores nebo verbálních partitur apod.

Logická stavba a členění práce:

Ke stavbě a členění práce nemám prakticky žádné námítky. Jedinou drobnou nesrovnalostí jsou chybějící popisky k notovým ukázkám v analýzách nahrávek – není jasné, zda jde o ukázky nebo kompletní části.

Formální úprava a náležitosti práce včetně jejího rozsahu:

Formální úprava práce je v pořádku, rozsah splňuje daná kritéria.

Práce s informačními zdroji:

Vzhledem k tomu, že práce je primárně zaměřena na vlastní výzkum, cizí informační zdroje nehrají v textu velkou roli. Mám nicméně otázku – na několika místech (např. hned na konci prvního a druhého odstavce úvodu na str. 1) dokládá autor konkrétní tezi odkazem na užitý materiál, aniž by citoval nebo alespoň vysvětlil, v jakém kontextu se teze v původním materiálu vyskytuje. Je takový odkaz v textu nutný?

Taktéž v úvodu se autor dopouští nepřesnosti – tvrdit, že v jazzu se improvizuje v rámci formy na půdorysu akordického schématu je zjednodušení. Hlavním znakem raného jazzu je horizontální ornamentální improvizace, novější jazz pak akordické schéma často zcela opouští.

Jazyková, stylistická a terminologická úroveň:

Jazyková úroveň práce je dobrá, ve stylistice a terminologii se nachází drobné neobratnosti. Autor například poměrně často používá pojem „*gesto*“ (např. na str. 11), aniž by vysvětlil jeho smysl v kontextu práce. Větná stavba je místy příliš komplikovaná (např. na str. 10: „*tón fis byl následován souzvukem, který nabyl každým opakováním na dynamice a o další vzestupný tón*“), práci by slušelo zjednodušení jazyka a pregnančnější užívání termínů, naštěstí jde o minoritní problém.

Celkové/vlastní shrnutí hodnotitele:

Práci hodnotím pozitivně, podle mého názoru otevírá široké pole možností jak zkoumat vzájemně ovlivňování kompoziční a improvizací matérie. Různé podoby improvizace jsou, myslím, navýsost aktuálním tématem, hodným dalšího bádání.

Otázky a náměty k diskuzi při obhajobě:

Co znamená „vytvořit celistvou formu napříč kompozicí“? (str. 2)

Co znamená „porovnání zvoleného typu závěru vůči kvalitě akordu a lineárnímu způsobu čtení“? (str. 6)

V kapitole věnované vyhodnocení hypotéz a předmětů zkoumání autor konstatuje, že „hráči méně zkušení v improvizaci měli větší tendenci interpretovat tónovou řadu lineárně“. S tímto závěrem souhlasím, domnívám se však, že jiný typ zápisu (např. akordická značka či vertikální zápis, případně jiné grafické řešení) by mohl interprety inspirovat k jinému typu chápání daného materiálu.

Závěrem ještě dvě otázky: jaký je tedy vztah autorského konceptu a interpretační realizace? A hodlá ho autor dále prozkoumávat? Podle mne by to stálo za to, existuje mnoho souvisejících témat - od psychologie přes tvorbu či kompozici v reálném čase až k různým typům frázování a různým zkušenostem konkrétních improvizátorů podle jejich stylového zaměření. Tato témata jsou myslím nosná a v českém prostředí zatím málo zpracovávána.

Doporučení práce k obhajobě:

doporučuji

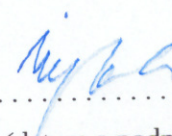
Navrhovaná klasifikace:

B

Datum vypracování posudku:

6.6.2023

MgA. Michal Nejtek, Ph.D.

.....
(datum a podpis)